

KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS

**Korkeatasoisella
osaamisella työelämään -
Koulutusala-arvioinnit
2019**

Riitta Pyykkö
Päätösseminaari
23.1.2020

#koulutusala_arvioinnit

Koulutusala-arviointien tavoitteet ja aineistot

**Arvioinnin
tarkoitus oli**

tuottaa kokonaiskuva ja tietoa alan **koulutustarjonnan tilasta**, tutkintojen **osaamislähtöisyydestä ja työelämä-relevanssista.**

**Arvioinnissa
tarkasteltiin**

koulutusalan **vahvuuksia ja kehittämistarpeita** sekä korkeakoulujen ja korkeakoulujärjestelmän kykyä **kehittää koulutustarjontaa sekä osaamista** tulevaisuuden toimintaympäristössä.

Arviointikysymykset

- Millainen alan korkeakoulutuksen koulutustarjonnan nykytila on?
- Millaiseen tietopohjaan koulutustarjonnan kehittäminen perustuu?
- Millaisia koulutustarjonnan kehittämisen prosesseja ja verkostoja alalla on?

Arvioinnin vaiheet ja aineistot

Taustakysely
korkeakouluille

Valmiit palautekyselyt
ja pro gradu -tutkielma

Case-tarkastelu

Julkistustilaisuus

Syyskuu 2018

Tammikuu 2020

Suunnittelu

Ala- ja tutkinto-
kohtaiset kyselyt

Fokusryhmätilaisuudet

Kehittämisseminaari
tai kysely

Koulutusala-arviointien tiedonkeruuseen osallistuivat

12

ylloplstoa

23

ammattikorkeakoulua

680

tutkinto-ohjelmaa (403 yllöplstolsta,
277 ammattikorkeakouluista)

115

osallistujaa fokusryhmähaastattelussa

112

osallistujaa kehittämisseminaareissa

160

vastajaa kauppatietelden ja
liiketalouden alan kyselyyn

Maistiaisia tarkasteltujen alojen keskeisistä vahvuuksista ja kehittämissuosituksista

Koulutusalojen vahvuuksia

- **Humanistisilta aloilta** valmistuneiden substanssiosaaminen on vahvaa ja valmistuneiden kyky kokonaisuuksien hahmottamiseen sekä kriittiseen ajatteluun on hyvä. Koulutus tuottaa monipuolista ja laaja-alaista osaamista, joka mahdollistaa joustavuuden työelämässä.
- **Kauppätieteiden ja liiketalouden alan** korkeakoulututkinnoilla on hyvä työelämärelevanssi. Ammattikorkeakoulututkinnot ovat luonteeltaan työelämälähtöisiä, ja yliopistotutkinnoissa korostuu tutkimukseen perustuva työelämä- ja tieteellinen osaaminen. Tutkinnon suorittaneet työllistyvät hyvin.
- **Tekniikan korkeakoulutus** tuottaa lisäarvoa opiskelijoille ja näkyy hyvänä työllistymisenä ja hyvinä ansioina. Eri korkeakoulujen tuottamassa lisäarvossa on ansiotasoissa jonkin verran eroavaisuuksia.
- **Yhteiskuntatieteellisellä alalla** kandidaatti- ja maisteriohjelmien työelämärelevanssi on hyvä. Opintojen antamat yleiset valmiudet, kuten laaja-alaisuus, analyysi- ja ongelmanratkaisutaidot sekä kriittinen ajattelu, vastaavat työnantajien toiveita sekä työelämän osaamistarpeita.

Kehittämissuosituksia koulutusaloille

- **Humanistisella alalla** työelämärelevanssi tulee ottaa paremmin huomioon koulutuksen suunnittelussa ja opiskelijoiden ohjauksessa. Harjoittelumahdollisuuksia on lisättävä sekä kandidaatti- että maisterivaiheessa, samoin yhteistyötä alumnien kanssa. Opinnoissa on panostettava enemmän työelämätaitojen kehittämiseen.
- **Kauppätieteiden ja liiketalouden alan** koulutusta tarjoavien korkeakoulujen tulee tiivistää vuoropuhelua elinkeinoelämän kanssa jatkuvan oppimisen näkökulmasta. Tämä mahdollistaa uudenlaisten yritysten tarpeisiin soveltuvien jatkuvan oppimisen toimintamallien kehittämisen.
- **Tekniikan korkeakoulutuksen** heikko vetovoima on kansallinen ongelma. Osaavan työvoiman saatavuus rajoittaa yritysten kasvumahdollisuuksia. Kohtaanto-ongelman ratkaisemiseksi pitää ryhtyä kansallisiin toimenpiteisiin.
- **Yhteiskuntatieteellisen alan** opiskelijoilla on haasteita nähdä tutkintojen työelämärelevanssia sekä tunnistaa omaa osaamistaan. Tutkinto-ohjelmissa on tarpeellista kirkastaa opiskelijoille koulutuksen tuottama osaaminen. Opiskelijoiden kykyä tunnistaa omaa osaamista tulee tukea paremmin.

Yhteiset johtopäätökset

Osaaminen eri aloilla on kattavaa

- Tarkastelluilla aloilla tunnistetaan tutkinnoissa **substanssiosaamisen** rinnalla **yleisten valmiuksien** vahvistaminen.
- **Osaamistavoitteiden** kuvaamisessa oli alojen välillä sekä alojen sisällä vaihtelevuutta.
- **Kansainvälisyysosaamisen** karttuminen perustuu pitkälti opiskelijan omaan aktiivisuuteen ja omiin valintoihin. Kansainvälisyyden ymmärtäminen on usein kapeaa eikä sisällä esimerkiksi monikulttuurisuustaitojen huomioimista.
- **Digitaalisen osaamisen taitojen kehittäminen** on ykköstavoite sekä tutkintokoulutuksessa että jatkuvassa oppimisessä. Tällä alueella myös henkilöstön osaamisen kehittäminen on tärkeää.

Koulutuksen profiloitumista ei ole juurikaan tapahtunut

- **Koulutuksen profiloitumista** ei ole tarkastelluilla aloilla juurikaan tapahtunut.
- Tutkimuksessa tapahtunut profiloituminen vaikuttaa hitaasti koulutukseen.
- Korkeakoulujen näkemyksen mukaan profiloitumisen tulee perustua korkeakoulujen strategisiin valintoihin, mutta profiloitumiseen tulee olla myös selkeitä kannustimia.
- Sektoreiden välillä on myös eroja:
 - Ammattikorkeakoulujen toiminnassa korostuvat alueelliset tarpeet.
 - Yliopistoissa koulutetaan alueellisten tarpeiden ohella myös kansalliset ja kansainväliset tarpeet huomioiden.
- Tarkastelluilla aloilla **koulutustarjonta** oli maantieteellisesti ja sisällöllisesti kattavaa.

Kansallista yhteistyötä pitää kehittää

- Ammattikorkeakouluissa **korkeakoulujen välinen alakohtainen yhteistyö** on tiiviimpää kuin yliopistoissa.
- Poikkeuksena yliopistoissa on tiivis yhteistyö kauppatieteellisellä alalla sekä tietyissä valtakunnallisissa verkostoissa.
- Korkeakoulujen yhteistyö ja työnjako liittyvätkin vahvasti toisiinsa: ei voi olla profiloitumista valtakunnallisella tasolla, elleivät toimijat tunne toisiaan ja toistensa koulutuksia.
- Kaikilla tarkastelluilla aloilla tunnistetaan valtakunnallisen yhteistyön kehittämisen tarve nykyistä systemaattisemmaksi.

Ministeriön ohjaus koettiin vaihtelevasti

- **OKM:n ohjauksen** suhdetta koulutustarjonnan kehittämiseen arvioitiin eri aloilla eri tavoin.
- Eri ohjausmuotojen vaikutusta pidettiin suurena, mutta ei aina tarkoituksenmukaisena.
- Vahvimmiksi ohjauskeinoiksi koettiin **rahanjakomalli** ja **koulutusvastuusäntely**. Rahoitusmalli on ohjannut keskinäiseen kilpailuun, mikä on osaltaan estänyt yhteistyön vahvistamista ja ehkäissyt uskallusta profiloitua.
- Vaikka **hankerahoitusta** eri aloilla kritisoitiinkin, hankkeissa nähdään myös myönteisiä puolia, kuten lisääntynyt korkeakoulujen välinen yhteistyö sekä opetuksen kehittämisen vahvistuminen.
- Korkeakouluissa toivotaan eniten perusrahoituksen vahvistamista.

Jatkuvan oppimisen toimintamuodot ovat kehittymässä

-
- **Jatkuvan oppimisen** uudet tarpeet edellyttävät uusien muotojen, mallien ja rakenteiden kehittämistä.
 - Jatkuvaa oppimista ja tutkintokoulutusta on kehittämistyössä tarkasteltava kokonaisuutena.
 - **Ennakointitiedon hyödyntämistä** tulee vahvistaa sekä tutkintokoulutuksen että jatkuvan oppimisen sisältöjen ja toteuttamistapojen kehittämisessä.
 - Työelämäyhteyksien vahvistaminen on oleellista jatkuvan oppimisen kehittämisessä.
 - Jatkuvan oppimisen **rahoitus** on keskeinen kysymys korkeakouluille. Rahoitukseen tulee osallistua eri ministeriöt sekä työnantajat ja oppijat itse.

Yhteiset kehittämissuosituks

- Korkeakoulutus tulee toteuttaa tarkastelluilla aloilla niin, että alat kattavat maantieteellisesti koko Suomen. Toimipisteiden määrän pitää olla kuitenkin perusteltu ja niiden koko riittävän suuri koulutuksen laadun takaamiseksi.
- Koulutuksen profiloitumisen tulee perustua korkeakoulun omiin strategisiin valintoihin.
- Tutkinto-ohjelmien osaamistavoitteissa on huolehdittava substanssiosaamisen ja yleisten valmiuksien tasapainoisesta kehittämisestä. Erityistä huomiota tulee kiinnittää kansainvälisyysosaamisen ja digitaalisten taitojen ja ymmärryksen kehittämiseen.
- Tarkastelluilla aloilla tulee vahvistaa työelämäyhteyksiä sekä alumniyhteistyötä koulutusten kehittämiseksi.
- Korkeakoulujen tulee tehdä systemaattista yhteistyötä alojen ja sektoreiden sisällä sekä valtakunnallisesti, alojen ja sektoreiden rajat ylittäen.
- Jatkuva oppimista tulee kehittää tiiviissä yhteistyössä niin tutkintokoulutuksen kuin työelämänkin kanssa. Jatkuvan oppimisen laadunvarmistuksesta on huolehdittava.

KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS

Kiitos!

